

שער יוסף

מחיר 12.94567

חלק התשובות

שער יוסף סימן א'

מחיר 12.94567

מחיר 12.94567

הן קדם נסב"ר לבי בקרבי למען דפוס שחרית ודושי אשר חידשתי לענ"ד הקצרה ולסדרם בסדר הרמב"ם ז"ל, ויכתבון מילי בספר ויוחקו עיפיניהו וסודרינ"הו, הן בעודני מדפ"ס ועולה ארכו לי הימים שיש בהם ירחים ועינא דשפיר חזי צופיה הליכות אל עירו ואל שער מקומו. והדברים ק"ו, דוכתא דלדין הוי מקום שמצפות לו כל עינים, ועוד בה כי היציאה יתירה, ע"כ אמרתי אל לבי זיל צנעינ"הו. הן היום אנקוט בידאי השתא מיהא קצת שאלות בעט"ס מזומנות ועת לכל חסך, אם חפץ בנו ה' לימ"י עוד ליתו כפתור"ים וליפקו מילי מילי קט"ני על מזבח הדפוס זכינ"הו ואייתינהו

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שער יוסף - ב אולא, חיים יוסף דוד בן רפאל יצחק זרחיה עמוד מס': 237 הודפס ע"י אוצר החכמה

א שזולה איבער לאו לרבנן דמתיבתא, לדעת ר"ת דאסר לישראל שעסקו עם הנשים להתיחד עמהם אפי' אשתו עמו כמ"ש הטור א"ה סי' כ"ב, מהו להתיחד שני אנשים עברים שעסקו עם הנשים עמהם אם נשותיהם עמהם, גם ברכות יעטה מורה. תשובה תנן בשילהי מס' קידושין כל שעסקו עם הנשים לא יתיחד עם הנשי, וכי' הרא"ש ז"ל בפסקיו עלה וז"ל, פירש"י אפילו עם גשים הרבה וכו' ור"ת ז"ל פירש כל שעסקו עם הנשים אע"פ שנושא ונותן עמהם תמיד לא יתיחד עמהם וכו', וק"ק לפ"ז דהו"ל למיתניה לעיל וכו', ור"ת פי' ואפי' אשתו עמו וכו' ע"ש, ואיכא למידק לקע"ד דר"ת אמאי החמיר כל כך לאסור כל שעסקו עם הנשים אפילו אשתו עמו, דהך שריותא דאשתו עמו יכולה היא שתגן אף להתיחד איש עם אשה אחת אם אשתו עמו, כמבואר בתוס' ז"ל שם דף פ' ריש ע"ב ע"ש, ולימא מר דרבנותא דכל שעסקו היינו כלפי מאי דתנן אבל אשה אחת מתיחדת עם שני אנשים, תנא דכל שעסקו אפי' הם שנים לא יתיחדו עמהן, וכמו שתי' זה כתבו הריטב"א ז"ל בחידושי וז"ל אם עסקו עם הנשים ה"ל כפריצים, ואין אשה א' ולא הרבה מתייחדין עמהם אעפ"י שהן ב', וכ"פ רבינו הגדול זצ"ל עכ"ל, וגם הר"ן ז"ל כתב וז"ל ואחרים פירשו, דמשום דתנן דאשה א' מתיחדת עם ב' אנשי' קתני דכל שעסקו עם הנשים לא יתיחד עמהן, ואפי' הן אנשים (כצ"ל) הרבה עכ"ל, וצופה הייתי בחידושי אנשי שם שכתוב בשם מהר"ם וז"ל לפי הענין צ"ל אפילו הן אנשים הרבה אך אינו מתישב כלל ולא טעם, ונ"ל שהוא ס"ס ורוצה בו תי' של ר"ת בתוס' ובמרדכי בשם ר"נ וז"ל, לכך נ"ל לא יתיחד עם הנשים אפי' אשתו עמו עכ"ל, ולקע"ד הדבר ברור דכונת הר"ן ז"ל בזה כתירוצ' הריטב"א ז"ל הנז', ולא כיון הר"ן ז"ל כלל לתי' ר"ת, ושוב ראיתי שכ"כ בכונת הר"ן ז"ל בס' דרך תמים הגהות הרי"ף ז"ל ע"ש, איך שיהיה צריך לדעת אמאי ר"ת ז"ל נטו אשוריו מתירוצ' זה עד שהוצרך לתרוצי דכל שעסקו אסיר באשתו עמו, והדבר פשוט, משום דאיכא למידק על תי' הריטב"א ז"ל הגזכר דמתני' מיתניא בלשון יחיד וכמו שדקדק על הריטב"א ז"ל הרב בעל תאוה לעינים ז"ל, דכפי דבריו הו"ל כל שעסקו עם הנשים ע"ש בס' שלי"ב, והכי נסיב ליה הך דוקיא הרשב"א ז"ל בתשו' סי' אלף קע"ח דמייתי הך תירוצא בשם הגדולים, ול"ה דק דכפ"ז הו"ל למיתני לא יתיחדו ע"ש, ואמטו להכי ר"ת ז"ל ודעמיה עבוד פרי"שה דמתני' אסר אפי' אשתו עמו, ונישמיעניה מן הדא בעיין דלדעת ר"ת ז"ל אי איתא דכל שעסקו עם הנשים הן רבים עתה ונשותיהם עמהם לא יתיחדו עם הנשים, ליתני לה בלשון רבים, וכי תימא דאי הוה תני תנא כל שעסקו עם הנשים לא יתיחדו עם הנשים לא הוה ידענא דאסיר אפי' בנשותיהם עמהם, והוה פרישנא לה כפום מאי דפריש לה הריטב"א ז"ל כלפי מאי דשרי אשה אחת בשני אנשים וכאמור, ס"ס הו"ל לתנא למיתני הא דעסקן עם הנשי לעיל אחר חלוקת ובזמן שאשתו עמו, ולימא התם וכל שעסקן עם הנשים לא יתיחדו עם הנשים, ואנא ידענא דעסקן עם הנשים חמיר טפי כי ברבים ונשיהם אתם אסיר, דאי לא הו"ל למיתני מקמי חלוקת ובזמן שאשתו עמו, לפי מה שהסכימו התוס' שם דה"ג ובזמן שאשתו עמו, ואתאן אפי' לרבנן, אלא ודאי מדתני לה בלשון יחיד כל שעסקו עם

עם הנשים נהי ידיעין דעסקו עם הנשים אפי' באשתו עמו אסיר, אמנם כיון דאיכא תרתי שהם שני אנשים ונשיהם אתם שרינן להו ובשתיים עלתה להם להתיחד.

עוד נר' לקע"ד להביא ראיה ממ"ש פ' אין מעמידין דכ"ה אמאי דתנן ולא תתיחד אשה עמהם, במאי עסקינן אלימא בחד דכותא גבי ישראל מי שרי והתנן לא יתיחד וכו', אלא בתלתא וכו', ל"צ באשתו עמו עכו"ם אין אשתו משמרתו אבל ישראל אשתו משמרתו ע"כ, והנה מסוגיית זו הקשה הרב ב' תאווה לעינים ו"ל סימן של"ב לתירוץ ר"ת ו"ל הנו' דמי שעסקו עם הנשים אסיר אפי' באשתו עמו, דאי אמרת דרוכל אין אשתו משמרתו הדר' קושיא לדוכתא מאי אירי'א עכו"ם אפי' ישראל רוכל נמי, ואין לומר רוכל גרע טובא לענין זה עכ"ד, ובהשקפה ראשונה היה נלקע"ד לתרץ דאף ע"ג דקתני דרוכל לא יתיחד עם הנשי' דהואיל ולבו גס בהם אינו בוש מאשתו, מ"מ הו"א דה"ס דלא יתיחד משום דכיון ולבו גס בהם יצרו תוקפו ואינו בוש מאשתו ויבא לידי עבירה בהזמנה מילתא, ויבא לידי השחתת זרעו שהוא איסור גדול יתר מאד מאד, ואולם לשיעשה עבירה ממש לא חיישינן דאשתו תחיל איהי תיחוד ביה ותחלוק עמו וקולה לה ישמע הכצעקת' הבאה, אדהכי והכי גם האשה הנתבעת תסוג אחור ואינה גשמעת לו, ומ"מ יען כי קרוב הוא לבא לידי השחתת זרע אמטול הכין אסור להתיחד ואפי' אשתו עמו, וכפי זה היה מקום לומר דמותרת אשה ישראלית להתיחד עם עכו"ם באשתו עמו, דאשתו לא תניחיהו לזנות עם הישראלית ועבר עליה רוח קנאה, ולשמא ישחית העכו"ם זרעו לא חיישינן, להכי אשמועי' מתני' דלא תתיחד אשה ישראלית עם העכו"ם ואפילו אשתו עמו, דאין אשתו משמרתו דלא קפדה ויזנה עם הישראלית בעל כרחיה. אמנם אנכי הרואה שהענין רחוק מצד עצמו, ותו דכל כי הא הו"ל לתוספות לפרש דטעמא דרוכל דאתיא עון ולו ישחית זרעו, ותו דהש"ס גמי שם פ' אין מעמידין הו"ל להקשות ולתרץ מילתא כדנא, לכן נראה לקע"ד משום יתובי דעתא דהתוס' ז"ל דכי אמור רבנן ר"י ור"ת ז"ל לאסור בעסקו עם הנשים באשתו עמו ה"ד והוא באחד ויצאה אשתו עמו, אמנם בשני שעסקן עם הנשי' ונשותיהם עמהם שרו להתיחד עם הנשים, וכולי' האי לא מחמרינן עליהו, לא עשה כן לכל עכו"ם דאפילו הם רבים ונשיהם עמהם לא אריך לישראלית להתיחד עמהם, ואיסורא דיחוד רביע עלה דהם שקץ ונשותיהם שרץ בהפקרא נחא להו, ומשו' הכי לא פריך הש"ס אהך אוקמתא דאשתו עמו ודכותא גבי רוכל מי שרי, דהא מתני' קתני ולא תתיחד אשה עמהם וכדאוקימנא באשתו עמו משמע דהעכו"ם אפי' רבים ונשותיהם עמהם אסיר, לא כן ברוכל דתני לה בלשון יחיד כל עסקו עם הנשים לא יתיחד, משמע הא רבים ונשיהם עמם שרי, ואינו ענין לאיסור העכו"ם, והתרצן דנקט מילתיה בלשון יחיד ל"ג באשתו עמו עכו"ם אין אשתו וכו', גם הוא כונתו היתה לכך, דרבותא דמתני' אפי' גלוי עכו"ם רבי' ונשותיהם עמהם וכדמשמע לישנא דלא תתיחד אשה עמהם, אמנם נקט בלשון זה להשמיענו אגב אורחיה דמאי דתנן בקידושין ובזמן שאשתו עמו אתאן לרבנן ושרי לישראל והוא באחד פשאשתו עמו להתיחד עם אשה אחרת, אמנם לפירוש' דמתני' גם הוא מודה כי ברבים ונשותיהם איירי,

ולא חש לפרש, וממוצא דבר הראת לדעת דנראה לדעת ר"י ור"ת ודעמיהו ז"ל שרי למי שעסקן עם הנשי' להתיחד עמהם כשנשותיהם עמהם וכמדובר.

עוד נראה לקע"ד להביא ראיה ממ"ש הטור ז"ל י"ד ס"י קנ"ג וז"ל, ולא תתיחד אשה עמהם אפי' הם רבים ונשיהם עמהם, וכהאי גוונא בישראל שרי ובעכו"ם אסור עכ"ל, הנה בתחילה נשמיעיניה מפשטן של דברי הטור, דאי ס"ד דכל שעסקו עם הנשים כיון דשמעינן להו לרבנן דאסרי אפילו באשתו עמו, תו ליכא תקנתא להם שיתיחדו עם הנשים לעולם, דהא שריותא דאשתו עמו חיליה תקיף ואפילו הכי אסרו, וה"ה כשהם שנים ונשותיהם דאסרי, דכיון דאינו בוש מאשתו אינו בוש מהבירו ואשתו כל אחד מהם, א"כ אמאי הטור ז"ל אכפל להשמיענו דלא תתיחד אשה עמהם אפילו הם רבים ונשיהם עמהם, ולא נקט כלישנא דתלמודא, ולימא מר ולא תתיחד אשה עם העכו"ם אפי' אשתו עמו וכלשון הר"מ ז"ל פכ"ב מהל' איסורי ביאה דין ד', וכמ"ש הטור גופיה בא"ה, אלא ודאי מדהוצרך הטור לפרש שיחזיתו דאפי' רבים ונשותיהם, משמע דאי הוה תני כלשון הר"מ ז"ל וכמ"ש הטור גופיה בא"ה, הנה מקום להתיר ברבים ונשותיהם, וא"כ מי שעסקו עם הנשים דאשכחן לר"י ור"ת ז"ל באשתו עמו, אין לנו לו' דה"ה ברבי ונשותיהם עמהם, ושפיר מצינן למי דכשהם שנים עם נשותיהם שרי וכולי האי לא מחמירין עליהו, וכן נראה מדהטור ז"ל פירש בעכו"ם ולא אשמועינן רבותא טפי בישראל שעסקו עם הנשים בא"ה ס"י כ"ב דסמוך לדברי ר"ת ז"ל הי"ל דאפי' הם שנים ונשותיהם עמהם אסרי, ודינא דעכו"ם הוה שמעינן ליה במכ"ש דישראלים ועסקן עם הנשים, אלא ודאי מדסתם הטור בא"ה ולא כתב כלום אצל דברי ר"ת ז"ל, אעפ"י שנראה שמסכים עמו להלכה כדבעינן למימר קמן בס"ד, וגבי עכו"ם פירש, שמעינן דשרי לישראל שעסקן עם הנשים להתיחד עמהם כשנשיהם אצלם, ואפי' לדעת ר"ת ז"ל, והנה מרן ז"ל בב"י כתב ע"ד הטור הנז' דלאו דבעינן בישראל תרתי שיהיו רבים וגם נשותיהם עמהם אלא בחדא לחוד סגי ע"ש, וצופה הייתי להרב' ט"ז ז"ל ס"ק ד' שכתב אהא דמרן ז"ל וז"ל, והא דכתב שבחד סגי מ"מ חילוק יש ביניהם, דבהתר שתלוי במה שהם רבים לא מהני אלא בכשרים אבל לא בפרוצים, אבל ההתר השני שמחמת נשותיהם עמהם מהני בישראל אפי' בפרוצ' ואפי' אין שם אלא הוא לבדו, וא"כ מ"ש הטור וכה"ג בישראל שרי ר"ל בפרוצים דומיא לעכו"ם, מ"ה נקט רבינו ונשותיהם ר"ל דמהני ברבים אם נשותיהם עמהם, וכאן בעכו"ם לא מהני אלו תרתי, וכן הוא בש"ס דאמרינן אלא בתלתא וכו', ובחנם חלק מו"ת ז"ל על הב"י בזה, דאע"ג דבישראל פרוץ מותר אפילו בלא רבים באשתו עמו מ"מ נקט כאן לשון רבים לרבותא דאפ"ה בעכו"ם לא מהני עכ"ל. ואנכי תולעת ולא איש לא זכיתי להבין מ"ש ובחנם חלק מו"ח ז"ל על הב"י ז"ל, דהרואה יראה דהרב ב"ח ז"ל ידיה ודהרב ט"ז ז"ל חדא היא ואין ביניהם כמלא נימא, ומה שחלק על מרן ז"ל הוא במ"ש כי ברבים לחוד שרי, על זה בא דברו דהטור בפרוצים קאמר דומיא דעכו"ם ואפילו הם רבים אסור ע"ש, וכמ"ש הס"ז ז"ל גופיה, ומ"מ לכל הדברות ולכל האמירות לא נתישב לקע"ד ז"ל מ"ש הטור וכה"ג בישראל שרי, דמאי אתא

לאשמועינן, הלא כל דיני ישראל בפרטות השמיענו בא"ה, והכא לימא דינא דעכו"ם ולשתוק ומה לו להזכיר ישראל, וראיתי להרב לחם סתרים ז"ל שהק' על מרן ז"ל כנוז, וכתב לכן יראה לי דתרתני קאמר, רבים ונשותיהם עמהם דסבר הטור דבישראל אפי' פרוצי' כיון דאיכא תרתי מכשירי עכ"ל, ולכאורה איכא למידק עליו דהיכי כתב דבישראל תרתי בעינן, והלא כשאשתו עמו אפי' אחד נראה דשרי וכמ"ש הרב ב"ח וה' ט"ז ז"ל, ותו דלדידיה דגם בישראל פרוץ סבר הטור ולא מהני אשתו עמו עד דאיכא רבים, אמאי לא הוקשה לו כפ"ז דס"ס מה תירץ הש"ס ל"צ באשתו עמו, הא דכתתא נמי בישראל פרוץ אסיר, וכמו שהק' הוא ז"ל בס' תאוה לעינים לדעת ר"ת ז"ל דסבר דמי שעסקו עם הנשים אסיר אף באשתו עמו וכמ"ש"ל, ואולם לקע"ד נראה דהדין עם הרב ב' לחם סתרים ז"ל, שהרי הרא"ש ז"ל בפסקיו אהא דעסקו עם הנשים הביא דברי רש"י ז"ל והקשה עליו ודברי ר"ת ודקדק עליו, ובמסקנא דמילתא הביא דברי ר"ת בסתמא, משמע דנקיט להלכה כותיה, ואע"ג דבקיצור פסקי הרא"ש ז"ל יש גירסאות ולא מייתו אלא תחילת דברי רש"י ז"ל, מ"מ הדבר ברור שהעיקר כגירסת דפוס פפ"ד דמיתתי כלהו פירוש ע"ש, וכן מוכח מהטור ז"ל שהביא דברי ר"ת ז"ל באחרונה, משמע שתופס להלכה כדברי ר"ת כהרא"ש ז"ל, ומשנתנו ולא יתיחד אדם לכ"ע בכשרי' מיירי, ומסתמא הא דתנן כל שעסקו טובא מגרר גריר למשנה ראשונה ובכשרי' איירי שאפי' בכשר כל שעסקו וכו', וכן מוכח מפ"י ר"ת והרמב"ם ז"ל דבכשר איירי, גם מפירוש הריטב"א ז"ל ושאר כותיה מוכח הכי, וכמ"ש הריטב"א ז"ל להדיא וז"ל סופא אתא לכשרין דקי"ל דאשה אחת מתיחדת עם ב' אנשים בכשרין, אבל אם עסקו עם הנשים ה"ל כפריצי וכו' ע"ש, וילמד סתום מן המפורש דגם ר"ת ז"ל בכשר מוקי לה, אלא דכל שעסקו עם הנשים איכא למיחש טפי, ומסתברא דפריץ שוה לכשר ועסקו עם הנשים, וכל דפריץ לדעת ר"ת ז"ל אסיר אפי' אשתו עמו ואינו בוש מאשתו ככשר ועסקו עם הנשים, ומעתה כן באו דברי הטור ז"ל בי"ד על נכון דאסר בעכו"ם הן רבים ונשותיהם ובה"ג בישראל שרי כלומר בפרוצים, דגם בהם אשתו עמו והוא באחד אסור, ואולם כשהן רבים ונשותיהם עמהם מקילינן בישראל ובעכו"ם לא יתחשב ואסיר, והשתא דק"ו כחזא דברי הטור ז"ל דבישראל פרוצים תרתי בעינן וכמ"ש הרב לחם סתרים ז"ל, וסימנא סבא אית לי בהאי מילתא, שהטור בא"ה כתב וז"ל מי שאשתו עמו מותר להתיחד עם הנשים שאשתו משמרתו אבל ישראלית לא תתיחד עם העכו"ם אע"פ שאשתו עמו וכו', דהכא לא השמיענו דבעכו"ם אפי' רבים ונשותיהם עמהם אסיר, משום דדין אשתו משמרתו דסליק מיניה בכשר איירי, ולכך גם בעכו"ם לא כתב אלא דיניה דההוא גברא יחידי, אמנם בי"ד שסיים וכה"ג בישראל שרי וקאי לפרוצים דבתרתי מיהא כחזא שריי"ן, נקט בעכו"ם רבים ונשותיהם עמהם, ואע"ג דהטור בא"ה כבר בתוך דברי ר"ת ז"ל הזכיר דין אשתו עמו, מ"מ מאחר שבין זה משנה שלימה היא כתבו אח"כ בפ"ע, ומ"ש הרב ב"ח ז"ל שם דטעמא דחזר וכתבו להורות דאף דבאינן כשרים אסורה אשה א' עם אנשים הרבה ואפי' אשתו של א' מהם עמו, אפי' באיש א' עם נשים הרבה שרי באשתו עמו עכ"ד, לדרכו היה מהלך דפרוץ שרי באשתו עמו לדעת הטור, ואפי' לפי דבריו לא היה צריך הטור לחזר ולכתוב דין זה, דמדחייתו עצמה לדברי הרמב"ם ז"ל ודברי ר"ת ז"ל מפורש יוצא דבאיש א' שרי באשתו עמו.

על תחנת

והרמב"ם ז"ל ולא חילק בין כשרים לפרוצים חש לה רב להא דבעינן כשרים כר"ח
 בר פפי, והרא"ש ז"ל ודעמיה ס"ל דמשנת חסידים היא זו, אמנם גם הר"מ ז"ל
 פשיטא דסבר דמשנתו שריא אשה עם שני אנשים ובכשרים איירי וכדא' רב להדיא.
שוב ראיתי דהרב ג"ץ ז"ל בשיטת רבו אמרה הוא הרב ב"ח ז"ל שכתב וז"ל,
 בסעיף ג' בסוף ק"י שנינו וכו', וכך היה גורס הרמב"ם ז"ל, וס"ל דהך סתמא דמתיר
 באשתו עמו קאי אכולה מילתא, דכל היכא דאיכא איסורא בין באיש א' עם ב' נשים
 ובין באשה א' עם איש א' שרי וכו', וכיון שאין לנו עתה כשרים אסור להתיחד אפי'
 עם ב' אנשים, וחזר דינן כאלו לא היה כאן אלא איש אחד ואשה א' וכו', ור' ס"ל
 דהאי סתמא דתנן ובזמן שאשתו עמו לא קאי אלא ארישא דלא יתיחד אדם
 עם ב' נשים אבל אשה א' עם ב' אנשים שרי אפי' אין אשתו עמו, דמתני' בכשרים
 מיירי אבל בפרוצים אפי' אשתו של א' מהם וכו' ע"ש, ואחרי התאבקי בעפרות זהב
 לו לא זכיתי להבין מאן שם ליה לחלוק עלינו את השוין, דלקע"ד הרמב"ם והטור
 ז"ל שניהם המלכים שוו בשיעוריהם בפירושא דמתניתין, דאמרי תרוייהו דמאי דקתני
 ובזמן שאשתו ארישא קאי, דסיפא דאשה עם שני אנשים לא בעי אשתו עמו לכ"ע
 דבכשרים מיירי אף להר"מ ז"ל, וכדמפרש לה רב בהדיא, וגם תרוייהו אית להו
 דאיש א' ואשה א' אף דלא הוזכר במתני' שרי כשאשתו עמו, ואולם להא דהתיר הר"מ כמה
 אנשים עם נשים בזמן שאשתו של אחד מהם בהא פליג הטור מצד הסברא, דאשתו
 זאת לשוא שמרה לאתרינן, וזה פשוט לקע"ד, הדרן למאי דאתאן עלה, וצופה הייתי
 להרב תאוה לעינים ז"ל עמד בקושיא דמאי קאמ' ליה רב יהודה לרב והא מר הוא
 דאמר בכשרים ואמאי תירץ לאו כשרים וכו', ות"ל דבדרך בעי תלתא עד דיתבי
 בעיר דאז בתרי סגי, אך חיל' בין פונדק לכשהם מהלכי שתיים עש"ב, וכפי דרכו
 הוה מיושב להרשב"א ז"ל שכתב דשני אנשים מותר להתלוח עם נשים בין רבות
 בין אחת, אמנם מסתמא דש"ס והפוסקים ז"ל לא משמע הכי. ולסוגיא דשמעתא
 אפשר לע"ד לידחק ולומר דרב ורב יהודה אחריני הו' בהדיהו ולא חשיב להו משו'
 כבודם, דהש"ס אייתי הך עובדא להורות דאפי' רב ורב יהודה קדישי עליונין נהוג
 חומרא, ואין זה כבודם למימרא אידך ההולך אצלם, וכיוצא בזה תריץ הש"ס מס'
 ר"ה דף כ"ב ע"ב ר' נהוראי סהדא אחרינא הוה בהדיה והא דלא חשיב ליה משום
 כבודו דר' נהוראי ע"ש, ובפ"י רש"י ז"ל. עוד אפשר לקע"ד לישוב ע"פי דברי הרמ"ה
 ז"ל הביאם ר' ירוחם ז"ל נתיב כ"ג ח"א וז"ל, וכי הרמ"ה ודוקא כשהם הולכים
 עמה לשומרה אז צריך שנים שישארו עמה, דאי לאו הכי למאי ניהוש לה, כשיצטרך
 חד להשתין גמי ילך חבירו עמו ויניחנה לבדה עכ"ל, וע"פי הך דהרמ"ה ז"ל לק"מ
 בש"ס, ויכולי' אנו לישוב גמי דברי הרשב"א ז"ל דאיירי כשאינם הולכים לשומרה,
 והכי זייק לישניה מותר להתלוח עם הנשים משמע קצת דאינם הם שומרים אלא
 רוצי' להתלוח אצל הנשים, ובהא ס"ל להרשב"א ז"ל דבתרי סגייא כדעת הרמ"ה
 ז"ל, וע' מ"ש בב"ש על סברת הרמ"ה הלז ע"ש.

שוב אשוב לדברוי הראשונ', כי הנה ראינו להרשב"א ז"ל שכתב דבאינו כשר
 גמי שרי כל שהן יתר משתיים, ועסקו עם הנשים אסיר אפי' טובא גמי, דאלמא עסקו
 עם הנשים גרע מפריץ ומילתא כדנא הויא תיובתין, אמנם גלקע"ד לישוב אמרי קדוש

הרשב"א ז"ל ע"פ דרכנו, ואני טרם אחל"ה לדבר אבא אע"ר קצת בלשון הרשב"א ז"ל, חדא דהוא ז"ל מוכח דמסכים הולך לפירש"י ז"ל, הכל שהן יתר משתים שרי כאשר בעינינו יראה המעיין בתשובתו הרמתה, דנעש' סניגור ופרקלי' לישב סברת רש"י ז"ל, וכתב עלה וזה נכון, ומאחר שכן אמאי בראשית מאמר אמר מר ואפשר דאפי' בשא' אנשי' וכר' ואפיקה בלשון אפשר, ותו יש להקיר בלשון הזהב דבהאי דקאמר ואפשר דאפי' וכו' לא הזכיר פריץ רק מר הוא דאמר כשר ואינו כשר, וכלפי מה שכתב הן קדם, ומעתה אם הם שני אנשים ואינם פריצים וכר' הו"ל למנקט בסיפא כשר ופריץ, והנה למ"ש הרב ז"ל ואפשר י"ל דכונתו ואפשר דאפי' פריצים כל שהן יתר משתים שרי, דנהי דס"ל להרב ז"ל כרש"י ז"ל, מ"מ לשריות' דפריצי' גקט לה בלשון ואפשר, ובעי לאוכוחי דבחד ל"ש בין כ"א לפריץ, וכי היכי דשרינן בכשר ביותר משתים לדעת רש"י ז"ל ה"ה בפריץ, ועל דבר זה לא ברירא ליה טובא ונקטה בלשון אפשר, אך איכא למידק דהו"ל ואפשר דאפי' בפריצים, וכן בכל לשונו למנקט פריץ כנוכר, כיון דכל עצמו לא אתא זאלא להכי, ותו דבסימן תקפ"ו שם נאמר ואפשר דאפי' בשאר אנשים דלא הו' כר' חנינא כל שהן יותר משתים וכו', והא ודאי לקע"ד דצריך ישוב, דהא מקמיה הכי הרבה להשיב על השואל דסבר דבעינן אנשים חכמים וידועים כר"ח אשר לו מלא כפו כף נח"ח, וזר"ח להוכיח במישור מכמה סוגיות דלא ממעטי' אלא פריצי, והא דאמר רב לאו כשרים אלא כר' חנינא מדת חסידות לצאת מידי הרהור היא, והיינו דסיים ומעתה אם הם שני אנשים ואינם פריצים מותר וכו', וא"כ מאי האי דקאמר ואפשר דאפי' בשאר אנשים דלאו כרבי חנינא כל שהן יתר משתים שרי וכו', וכל שאינו אלא אח' אין הפרש בין כשר לשאינו כשר וכו', דמשמע דמשנתנו בכשרים כר"ח והוא סותר הקודם, לכן גראה לקע"ד דכונת הרשב"א ז"ל במ"ש ואפשר דאפילו בשאר אנשים דלאו כר' חנינא, היינו דפניו כלפי השואל דס"ל דכשרים כר' חנינא בעינן, ובראש אמיר הוכיח דליתנהו להני מילי ולא אימעטו אלא פריצי, ועפ"ז כתב ומעתה אם הם שני אנשים וכו', ואח"כ לרווחא דמילתא גקט האי ואפשר דאפי' וכו', כלומר דאפי' לדעת השואל דבעינן כשרים כר"ח אפשר דכל שהן יותר משתים שרי, דהא בחד כשר ואינו כשר דייקא דאינו פריץ שקולים הם, וכי היכי דשרינן לכשר כר"ח דביה אידי' מתני' לדעת השואל ביותר משתים ה"ה לשאינו כשר, ונמצא דאפילו חימא דמתניתין בכשרים כר"ח מיתניא יש להתיר ביותר משתים, ומי שעסקו עם הנשים אסור אפי' ביותר משתי, ומעתה מעולם לא אמרה הרשב"א ז"ל אלא למי שאינו כשר כר"ח, וכדדייק כל לשונו דלא גקט פריץ, ועל אדם כזה דאינו כר"ח קאמר דשרינן ליה ולא למי שעסקו עם הנשים אפי' בשר, אמנם בידוע לפריץ גם הרשב"א ז"ל מודה דאסיר, ותקילא ליה כמי שעסקו עם הנשים, ויש לקע"ד להביא קצת ראיה דבפריץ אפי' ביותר משתי נשים יש בו משום יחוד, מהא דאמרינן במס' עירובין דף ג"ה ע"ב דיושבי צריפין נשיהם ובניהם אינם שלהן מ"ט עולא וכו', ור' יוחנן אמר מפני שמרגישין זה לזה בסבילה, ופירש"י ז"ל שאין להם מקואות והולכות הנשים לטבול במקוה רחוק וקוראה לחברתה ומרגישין השכני', ויש רשע רודף אחריהן

אוצר החכמה

ומתיחד עמהן, ותנן לא יתיחד איש עם שתי נשים עכ"ל, ומ"ש רש"י ז"ל ותנן לא יתיחד וכו' היינו דאפי' בכשר מיתניא וק"ו לפרין דאפי' עשרה אסירי. ולפי דעת רש"י ז"ל דביותר משתי נשים שרי אי ס"ד דאפילו לפרין שרי להתיחד עם ג' או ד' נשים, סמא בידיהו דהני נשי ללכת שלש וארבע כאחת ושוב אין איסור יחוד, ואפי' תימא דלאו כ"ע דינא גמירי והם ובעליהם לא ידעי לה, אכתי כל כי הא הוה להו לרבנן למידרשה בפרקא דשכיחי רבים מהמון העם, וכל חכם בעירו ידרוש בזה, והקול נשמע משפה לאלפא תקנה להני נשי במאי זכ"ן בלכתן שלש וארבע ביחד, ותו לא אמרינן דנשיהם ובניהם אינם שלהם, אלא נרא' קצת דכיון דהולכות לטבילה ולא אריך לאינשי לנטורינהו, וגם אינהו גופייהו אפי' הרבה נשים אסירי להתיחד עם פריץ ויש בו משום יחוד, אין להם תקנה, ואחרי הודיע אלהים אותנו את כל זאת שפיר מצינן למימר כמ"ש דלטור וס"י דאסרי במי שעסקו עם הנשים אפי' באשתו עמו, ה"ה דפריץ אפי' באשתו עמו אסיר, והיינו דחדית לן הטור ז"ל דברבים ונשותיהם עמהם אין כאן איסור יחוד אפילו בפריצים, וכיון דאיכא תרתי מכשר וכמ"ש הרב הגדול מהרש"א ז"ל בספר לחם סתרים ז"ל, וכסא וסמוכות של הטור ז"ל היא סוגיית אין מעמידין, דכפי דעת ר"ת ע"כ לומר דשרי בישראל כי האי גזנא דהו רבים ונשיהם עמהם, והיינו דאיכא בין ישראל לעכו"ם וכמ"ש לעיל ומשם בארה.

אוצר החכמה

לא כלך לדרך זו ונאמר דמ"ש הרשב"א ז"ל ואפשר דאפי' בשאר אנשים וכו' בפרוצים איירי וכמש"ל, ומה שכתוב בס"י תקפ"ז דלאו כר' חנינא ט"ס הוא, מ"נ נראה לקע"ד דלא הוי תיובתין, ואיכא למימר דמעולם לא כתב הרשב"א ז"ל דכשר ואינו כשר חזא היא ושרי, אבל מי שעסקו עם הנשים אסיר, אלא מר במיליה דקאי להתר ג' או ד' נשים, דטעמא דשתים אינן בושות ויתר על כן מתביישות, ואם הוא כשהן הרבה מתבייש בהא דוקא איכא למימר דאפי' תימה דפריץ אינו בוש, מ"מ הנשים כל שהן יותר משתים מתביישות ואינם נשמעות אליו, ואף זה לא פשיטא ליה להרשב"א ז"ל ואפיקיה בלשון אפשר, אמנם לדע' ר"י ור"ת ז"ל דעסקו עם הנשים לפי שלבו גס בהן אינו בוש מאשתו וכמ"ש הרא"ש ז"ל ור"י נכ"ג ח"א, ונמצא דכוליה טעמא מתלא תלי בדידיה דאינו בוש מאשתו, דלדעתם ז"ל מצד הנשים ליכא התרא דעסקו עם הנשי, דהם ז"ל פליגן בטעמיהו ארש"י ז"ל, וס"ל דהרבה נשים דעתן קלות עליה וכמ"ש הריטב"א ז"ל בשנותו את טעמו מטע"ם המלך שלמה רש"י ז"ל, ומאחר שכן אפשר לומר דלדעתם ז"ל ה"ה בפריץ אינו בוש מאשתו, דאף דאין לבו גס באשה המתיחדת עמו מ"מ אינו בוש מאשתו ואסיר.

ואם לחשך אדם והדוחה ידו נטויה עלינו ובכל זאת לא שב מידיעתו קרינן ביה, אך בחלקו"ת ישית בין עסקו עם הנשים, וכשר לפריץ, מ"מ נראה לקע"ד דמצינן למימר דמאי דנקט הטור ב"ד ובכה"ג בישראל שרי, אתא כלפי מאי דס"ל דעסקו עם השנים אסיר באשתו עמו, לכך כתב וכה"ג בישראל שרי בכל אדם אפי' במי שעסקו הנשים, ושתים זו רבים, ונשותיהם עמם הני מיגנו להתיר, והיינו דאיכא בין עסקו עם הנשים לעכו"ם כדבר האמור, ובאו דברי הטור מדוקדקים וחדושא אתא לאשמנעין.

עוד נראה לקע"ד להביא קצת ראייה ממ"ש הרמב"ם ז"ל פכ"ב דין ח' מהא"ב
 וז"ל, אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתיחד עם הנשי, כיצד יעשה
 יתעס' עמהן ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת עכ"ל, והרא"ש ז"ל הביא פירוש
 זה בשם ר"ח, ודקדק עליו דלפי"ז הו"ל למיתניי לעיל לא יתיחד איש עם שתי נשי
 ואפי' עסקו עמהן וכנו"ל, וגר' דאינו דקדוק כל כך, וגם הרא"ש ז"ל כתבו בלשון
 וק"ק, משום דלכלהו פירושי בין דרש"י בין דר"ת אף על גב דלדידהו דינ' דההוא
 גברא שעסקו עם הנשים לחודיה קאי ואין דינו כשאר כל אדם, מ"מ ספי הו"ל
 למיתנייה ברישא בההיא מתניתין כאשר יראה המעיין הנשכח כדין לישנא מעלי
 למתניי התם דמישך שיך התם, ומאי אית לך למימר דאידי דבעי למתני בסיומא
 דמכילתין לא ילמד אדם את בנו אומנות בין הנשים וכו' חנא בהדיה הא דכל שעסקו,
 אף אנו נאמר כן לפירוש ר"ח והר"מ ז"ל, אלא דלדידהו ק"ק דהו"ל למיתנייה התם
 כיון דהיה מקצר התנא בלשונו, אך שיהיה מדברי הר"מ ז"ל למדנו אפי' לדידה
 דעסקו עם הנשים לישקול ישקל ככל אדם דלית ליה התקנתא אלא לעסוק ואשתו
 עמו, או יפנה למלאכה אחר', ומעתה נובין וגדון לפי ר"ת ז"ל דאסר אפילו באשתו
 עמו, כיצד יתעסק זה שעסקו עם הנשים, דממתניתין משמע דיכול לעסוק עם
 הנשים אלא דאסריה ביחוד, ועיין במסכת בתרא דף כ"ב ע"א ובמס' קידושין דף
 מ' ע"א ע"ש, ואם שריותא דאשתו עמו נטולה היא מיניה כיצד יתעסק, ומוכרח קצת
 דכשהם שנים ונשיהם עמהם יכולים להתעסק, ואשכחנא הצלה פורתא לעסוק עם
 הנשים, ואי אמרת דגם בהא לדעת ר"ת אסיר, הו"ל לרבנן לאסר' לעסוק עם הנשים
 כלל מאחר דלית ליה תקנתא, אלא משמע דאשכחן תקנה מיהא, ולדעת ר"ת גלע"ד
 כי הוא זה תרי מינייהו ונשיהם עמם כלל העולה, דלקע"ד גר' דאפי' לדעת ר"ת ור"י
 ז"ל ושאר כונתהון שני אנשים שעסקו עם הנשים ונשותיהם עמהם יכולים להתיחד
 עם הנשים, אמור יאמר העבד מרישיה לסיפיה מדרי"ס דורסי"ם אותו לגנאי הצעיר
 חיים יוסף דוד אוולאי ס"ט.

ב שאלה לדעת הרמב"ם ז"ל פכ"ב מהלכו איסורי ביאה ונקבעה הלכה
 כמותו בשולחן הטהור דפסק מרן ז"ל הלכתא כותיה, דאשה אחת עם אנשים הרבה
 אסיר משום יחוד, מהו שיתייחדו שני אנשים עם ב' נשים, וכאשר יהיה האופן בכחא
 דהתיר', אם שורת הדין שקולי' בין בפריצים בין בכשרים, או יש לחלק ביניהם,
 לפי שיש בכל זה סברות בספרן של צדיקים ובדרבנן יש ברירה לדעת באר"ש
 משפט לאשורו ושכמ"ה.

תשובה כתב הרמב"ם ז"ל שם דין ח' לא תתיחד אשה אחת אפי' עם אנשים
 הרבה עד שתהיה אשתו של אח' מהן שם, וכן לא יתיחד איש אחד אפי' עם נשים
 הרבה, נשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין ליחוד עכ"ל, והנה ממ"ש לא תתיחד
 אשה אחת עם אנשים הרבה עד שתהיה אשתו של אחד מהן שם, יש להוכיח דשני
 אנשים ושתי נשים אסיר וכמו שהוכיחו האחרונים ז"ל, דהא מדברי הר"מ ז"ל משמע
 דאתא לאשמועינן רבותא דאע"ג דשתי נשי' עם אנשים הרבה אסיר, מ"מ כיון שהאחת
 היא אשתו של א' מהן שרי, דאי לא תימא הכי מאי אולמיה דאשתו, הא אפילו

שתי נשים דעלמא מותר, ולא הו"ל להר"מ להזכיר אשתו רק היה לו לומר עד שיהיו ב' נשים, וכן יש להוכיח לקע"ד מדברי הסור ז"ל א"ה סי' כ"ב שכתב על דברי הרמב"ם ז"ל הנז', ואיני מבין דבריו, כיון שאוסר אשה אחת עם אנשים הרבה מאי נ"מ שאשתו של א' מהם שם אכתי איכא למיחש לאחרני עכ"ל, משמע שס"ל בעד הרמב"ם ז"ל ששתי נשים עם אנשים הרבה אסור, ולכך הקשה עליו דמאי נ"מ שאשתו של א' מהם שם, ואי אמרת דשתי נשים לחוד סגי מאי ק"ל על הרמב"ם ז"ל דאכתי איכא למיחש לאחרני, הא אפילו בשתי נשים דעלמא מתיר הרמב"ם ז"ל, אלא משמע דבשתי נשים לא סגי.

עוד נראה לקע"ד להביא קצת ראיה ממ"ש הרמב"ם ז"ל בסוף דין זה, אפילו שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור להתייחד עם הנשים, כיצד יעשה יתעסק עמהן ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת ע"כ, הרי דלא אשכח הרמב"ם ז"ל תקנה למי שעסקו עם הנשים רק באשתו עמו שהוא דבר רחוק קצת, ואי שני אנשים עם שתי נשים שרי הו"ל להר"מ ז"ל לומר שיתעסקו שנים עם שתי נשים, דעל הרוב שכיחי שתי נשים במקום אחד, וכשהם שנים יכולים להתעסק עם הנשי, זולת היכא דאין בחצר כי אם אשה א' והשתכחת חסיר אחורי תניינא דאינו מצוי כל כך, אלא ודאי מוכח קצת דשני אנשים וב' נשים חוששין משום יחוד לדעת הר"מ ז"ל, דהא לדעת הר"מ ז"ל מי שעסקו עם אנשים שקול ישקל לאיש דעלמא, והוה ס"ד דעדיף טפי וכמ"ש הרא"ש ז"ל לדעת ר"ח ז"ל ע"ש. עוד נראה לקע"ד דהדבר פשוט מדקדוק לשון הר"מ ז"ל שכתב נשי הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין ליחוד, ואי אמרת דתרי בהרי תרי סגי מאי הרבה דקאמר, לא הו"ל אלא נשים עם אנשים א"ח ואנא ידענא דבתרי ותרי סגי דמיעוט רבים שנים, ומדכתב הרבה מוכח דבעינן יותר משתים, וכאותה שאמרו והביאה הר"מ ז"ל ה' איסורי ביאה פ"ו דין ז' ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים מיעוט ימים שנים רבים שלשה, ואין לומר דאידי דקאמר ברישא לא תתייחד אשה אחת אפי' עם אנשים הרבה וכו' סירכא דלישנא נקט גמי בדין זה דאנשים עם נשים, חדא דבלשון פוסק דחיקא מילתא טובא לומר לשון אגב ואידי כמבואר במהרי"קו ז"ל סימן קכ"ו עיין שם, ותו דסמוך לזה כתב היו האנשים מבחוץ וכולי ולא נקט תיבת הרבה, ושמעינן דבדין נשים הרבה בדוקא נקט הרבה ואהא כתב היו האנשים מבחוץ וכו', דכשלא פירש אחד מהם שרי כדין אנשים ונשים הרבה וז"ש היו האנשים מבחוץ וכו', כלומר אלו האנשים הרבה ונשים הרבה דבסמוך, ואחרי אשר הוכחנו במישור דלא סגי בתרי ותרי, הבה נא אבא לעמוד על מ"ש הרב ב' ב"ח ז"ל אשר עלתה הסכמתו דבתרי ותרי סגי, וניחזי אנן להיכן הדין נוטה, הנה הרב ז"ל סי' כ"ב סעיף ג' דקדק מלשון הר"מ ז"ל דקאמר לא תתייחד אשה א' וכו' וכן לא יתייחד איש א' וכו', דמשמע דדוקא אשה עם אנשים וכן איש עם נשים אסור, הא תרי ותרי שרי, וקשיתיה מ"ש הר"מ ז"ל עד שתהיה אשתו של אחד מהם, דמאי איריא אשתו אפילו אשה דעלמא שרי כיון דאיכא תרי ותרי, וניחא ליה דלרבנותא נקט אשתו וכ"ש ב' נשים דעלמא, ולהוציא מסברת הסור שכתב מג"מ דאשתו עמו, וכן הוכיח מדברי הסמ"ג לאוין קכ"ו שכתב לא

יתיחד איש א' עם ב' נשים אבל עם ג' מותר, אבל כל שעסקו עם הנשים לא יתיחד
 אפילו עם נשים הרבה, אנשים הרבה עם נשים הרבה אין חוששין ביחוד עכ"ל, ומוכרח
 דאנשים הרבה עם נשים הרבה אין פירושו ג' אנשים עם ג' נשים, דהא אפי' איש
 א' עם ג' נשים מותר, זהו תורף דברי הרב ב"ח ז"ל, ולקע"ד אחר נשיקת עפרות
 רגליו אין ראיותיו מכריעות, דמאי דנקט הר"מ ז"ל לא תתייחד אשה וכן לא יתיחד
 איש, לישנא דמתני' נקט, וכל היום הוא מחבב לשנות לשון המשנה ולא דוקא, וסמך
 אמאי דכתב בסמוך עד שתהיה אשתו של א' מהם שם, דנישמעניה מן הדא דשתי נשים
 דעלמא לא מהנו, ומה שישב הרב ז"ל הך לישנא דלרבנותא נקטיה להוציא מסברת
 הטור, לא זכיתי להבין אמרי קדוש, דליכא שום רבותא באשתו טפי מב' נשים
 דעלמא, ולא כ"ש הוא, דאדרבא לכ"ע אשתו עדיפא מאשה דעלמא כידוע, ואי הוה
 הר"מ ז"ל קאמר לא תתיחד אשה אחת אפי' עם אנשים הרבה, וכן לא יתיחד איש
 אחד אפילו עם נשים הרבה עד שיהיו שני אנשים ושתי נשים, מאי הוה ס"ד לאסור
 איסור באנשים הרבה עם אשה דעלמא ואשתו של אחד מהם, כיון דדינא הוא דב'
 אנשים וב' נשים שרי, ואין סברא לאסור כלל, אלא דהטור ז"ל פליג השתא דלא סגי
 תרי ותרי וברור, ותו דאי הוה נקט הר"מ ז"ל על הדרך שכתבנו היה מקצר בלשונו
 הרבה והיה מובן יותר, וידוע דהר"מ ז"ל היה הוא תחילה לקוצרים ושונה משנתו
 בדרך קצרה, אלא ודאי מוכח דתרי בהדי תרי אסיר, ועיין מ"ש הרב נחלת צבי ז"ל
 ס"ק ז' ואיני יודע מה בא ללמדנו ע"ש, ומה שהוכיח עוד הרב בית חדש ז"ל מדברי
 הסמ"ג לקע"ד יש לישב דהסמ"ג נקט לשון הר"מ ז"ל ואמר נשים הרבה עם אנשים
 הרבה, משום דאף לפי דעתו ז"ל דס"ל כרש"י ואיש אחד עם ג' נשים מותר, הא
 איכא מי שעסקו עם הנשים יוצא מן הכלל ואסיר אפי' במותב תלתא כחדא, אמטו
 להכי תפס בזה לשון הר"מ ז"ל לומר דאפי' אנשים שעסקו עם הנשים, כיון שהם
 אנשים הרבה עם נשים הרבה כחדא שריי"ן להתחיד, והיינו דסמך הסמ"ג דין
 אנשים הרבה תכף לדין עסקו עם הנשים לומר דבמציאות זה שרי לכל, ואדרבא
 מהסמ"ג יש להוכיח קצת לקע"ד להפך דדין אנשים הרבה לא מיירי בתרי ותרי,
 שהרי כתב קודם לו אבל כל שעסקו עם הנשים לא יתיחד אפי' עם הנשים הרבה,
 והא דכתב עם נשים הרבה מבואר הוא שהוא ביותר משנים ואל השלשה, והיינו
 דאיכא בין עסקו עם הנשי לאיניש דעלמא, ומסתמ' גם מ"ש אנשי הרבה וכו' אחר
 סמוך הכונה ביותר מב' כהבנת נשי הרבה דסליק מיניה, גם הכי משמע מדברי הה"מ
 ז"ל בדין זה דיליף לה ממ"ש הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים והתם
 תלתא הוה, משמע דגם בדין זה בעינן שלשה, וכבר הרב ב"ח ז"ל נרגש מזה, וניחא
 ליה דלאו לדמויי לחתן לגמרי מייתי לה הה"מ עש"ב, ולקע"ד דוחק גדול הוא זה,
 וכל כי הא הו"ל להה"מ ז"ל לפרש שיחותיו לאשמו' כחא דהיתרא, אך בחלקו"ת
 מהתם להכא, וכפי' דעת הרב ב' ב"ח ז"ל יש לדקדק קצת לקע"ד, דה"ל לחלק חילוק
 אחר מהתם להכא, דהתם ביחוד לילה איירי וכמ"ש הראב"ד והרמב"ן ז"ל כמבואר
 בי"ד סי' שמ"ב, וכן פסקו מרן ז"ל והרב ב"ח ז"ל גופיה שם, וא"כ להכי בעי' ג'
 וכמ"ש הראב"ד הביאו מרן ז"ל בא"ה סי' כ"ב, והזכירו הרב ב"ח ז"ל שם דין ט'

דלילה בעינן ג' כדרך, ויש לישב וק"ל, ועיין להרב באר שבע ז"ל בסוף ספרו דצוד
דאפי' דהרא"ש ז"ל מודה בחתן שפרסה אשתו נדה להראב"ד ז"ל דבעינן שתי שמירות
וק"ק דלא הזכיר דמרון ז"ל בב"י סימן קצ"ב וכן מור"ם ז"ל בהגהה ס"ל, דכי היכי
דפליג הרא"ש גבי אבילו' גם הכא פליג, גם ה' באר שבע ז"ל שם נתרעם על המנהג
שלוקחין קטן אצל החתן וקטנה אצל הכלה שפירסה נדה, והרבה להשיב, ולא הזכיר
דהך מנהגא הזכירו מור"ם ז"ל שם וסימן שמ"ב לענין אבלות גם כן, והיותר שיש
להרגיש לקע"ד הוא על הרב שיירי כנה"ג ז"ל סי' קצ"ב הגה"ט אות ג', שנטה דעתו
לומר דמדהרא"ש ז"ל פ"ק דכתובות לא חלק על הראב"ד ז"ל, נראה דס"ל דיש לחלק
בין אבלות לנשואין, ולא זכר שר דברי מרון הב"י שם שכתב לדעת הרא"ש והסור
ששוו בשיעוריהן, וכן מור"ם ז"ל כתב פלוגתייהו שם סי' קצ"ב, אלא כתב ה' כנה"ג
ז"ל את דבריו בסתמא, ועל דברי הסור כאלו במילתא כדנא לא פירשו לנו כת
הקודמין דבר, וגם לא הזכיר דברי ה' באר שבע ז"ל בזה, רק הביא מה שנתרעם על
המנהג ואין כן דרכו ז"ל, ועמ"ש הרב באר שבע ז"ל דוכן מי שפירסה אשתו נדה
לצדדין קתני, ועיין בשיטה מקובצת לכתובות דף כ"ב ע"א וע"ש דף כ"א ע"ב, ועיין
לה' חלקת מחוקק ז"ל ס"ק ט', גם ע"ש ס"ק ז' שנסתפק בדין זה דקאמינא אם בב'
אנשים וב' נשים שרי או בעינן ג' נשים וג' אנשים עש"ב, ולקע"ד נראה כמ"ש
בעניותי דפשיטא דאנשים הרבה עם נשים הרבה דכתבו ז"ל הוא יותר מב' וכמדובר,
וכן ראיתי להרב בית שמואל ז"ל ס"ק ח' דפשיטא ליה דשלשה המה מטיבי ומפקיעי
איסור יחוד, ובשתיים לא עלתה כחא דהתרא.

אכת' פש גבן להתלמד במה שנסתפק השואל, אם הך דינא דאנשים הרבה עם
נשים הרבה איירי אף בפרוצים או"ד דוקא בכשרים, והנה ראיתי להריטב"א ז"ל
בחי' אמתני' דלא יתיחד אדם וכו' שכתב בשוב משנת כל שעסקו עם הנשים וז"ל,
סיפא אתא לכשרין דק"ל דאשה אחת מתיחדת עם ב' אנשים כשרים, אבל אם עסקו
עם הנשים ה"ל כפריצים, ואין אשה א' ולא הרבה מתיחדין עמהן אעפ"י שהן ב',
וכ"פ רבינו הגדול זצ"ל עכ"ל, הרי דפשיטא ליה דשני פריצים עם נשים הרבה
אסורים, וקאמר דעסקו עם הנשים ה"ל כפריצי, משמע לכאורה דה"ה אם הם שלשה,
אלא משום דקאי הרב ז"ל כלפי מאי דתנן אשה א' מתיחדת עם ב' אנשים נקט נמי
אף ע"פי שהם ב', וכן הר"ן ז"ל שהביא תירוצ' זה כתב וז"ל, ואחרים פירשו דמשום
דתנן דאשה א' מתיחדת עם ב' אנשים קתני הכי דכל שעסקו עם הנשים לא יתיחד
עמהן ואפילו הן אנשים הרבה ע"כ, ובס' דרך תמים הגהות הר"ף ז"ל הביא נ"א
וז"ל הח' להו כפריצים ולא תתיחד אשה עמהם ולא נשים הרבה עמהם ואפי' הם
אנשים הרבה וכו' ע"ש, הרי שהר"ן ז"ל כתב דה"ל כפריצים ואינם מתיחדים אפילו
נשים הרבה עם אנשים הרבה, וכיון שמצינו להריטב"א והר"ן ז"ל דפשיטא להו הכי,
ומה גם שהריטב"א ז"ל מטי בה משם הרמב"ן ז"ל וכמ"ש וכ"פ רבינו הגדול ז"ל,
נרא' דגם מ"ש הרמב"ם ז"ל דנשים הרבה עם אנשים הרבה שרי, ה"ד בסתם אנשים
שאינן ידועים לנו בפרוצים, אמנם בפרוצי' בכל זאת אסירי, דהא אפי' הני רבזאטא
דס"ל דבתרי וכשרי שרי אפ"ה בפרוצים מחמירי, וכ"ש לדעת הרמב"ם ז"ל דאפי'

בכשרי לא שרי אלא בכה"ג דאנשים ונשים, דודאי בפרצים נחתין דרגא ואסיר. ואין להביא ראיה ממ"ש הרשב"א ז"ל בתשובה סי' אלף קע"ח וז"ל, ומעתה אם הם שני אנשים שאינם פרוצים וכו', ואפשר דאפילו בשאר אנשים כל שהן יתר משתים מותר וכו'. וכל שאינו אלא אחד אין הפרש בין כשר לשאינו כשר דאפי' כשר אסור עם שנים, וכיון דלאחד שרי ביותר משתים ל"ש כשר ול"ש שאינו כשר שרי וכו' ע"ש, דאלמא באינו כשר דהיינו פריץ שרי הרשב"א ז"ל להתיחד עם ג' נשים, לפי דעתו דס"ל כרש"י ז"ל דאיש מתיחד עם ג' נשים, וה"נ נימא דהתר אנשים ונשים הרבה שכתב הר"מ ז"ל לא שנא לכשרים ל"ש לפרוצים, חדא דלקע"ד יש לפרש דברי הרשב"א ז"ל הללו דלא איירי בפרוצי, וכמו שכתבתי בענייני לעיל סי' א' ונסתייעתי מלשונו בסי' תקפ"ז ע"ש באורך. ותו דאפילו תימא דבפריץ איירי הרשב"א ז"ל יש לדחות, דמעולם לא אמרה הרשב"א ז"ל אלא לדעת רש"י ז"ל דג' נשים בושות זו מזו, ולא אמרי' דדעתן קלה עליהם ואינם נשמעות אליו, ומ"ה שרי בפריץ כיון דג' נשים בושות זו מזו, ואף זה אפיקה הרשב"א ז"ל בלשון אפשר, ואולם להר"מ ז"ל ודעמיה דס"ל דנשים אפי' רבות מתפתות, א"כ בפרצי אפי' הרבה עם נשים הרבה אפשר דאסירי, דהא הנשים אפילו רבות דעתם קלה עליהם ונתפתות, והפרצים אפי' הרבה כלן לדבר עבירה מכחוני ואסיר, אלא דכפ"ז יוצא לנו דלדעת הסמ"ג ז"ל דקאי בשיטת רש"י ז"ל דאיש עם ג' נשים מותר, אפשר דלדידה מ"ש אח"כ התר אנשים הרבה ונשי' הרבה הוא אפי' בפרצי, ואם כנים אנחנו בזה אפי' לו עוד בכונת הסמ"ג ז"ל שהק' הרב ב"ח ז"ל, ולדידה אמאי בעי אנשים הרבה ונשים הרבה הא אפי' איש עם ג' נשים סגי, ולעיל כתבנו בעניינתו דאצטריכא ליה לסמ"ג להתיר אף מי שעסקו עם הנשים דאסיר בג' נשים, ולפי זה שכתבנו א"ש טפי, והוא שנא' עוד דהסמ"ג אסר בעסקו עם הנשים להתיחד עם ג' נשים אפילו שהוא כשר וכ"ש לפריץ, שלא כדעת הרשב"א ז"ל לפי האמור, ושוב כתב דין אנשים הרבה עם נשים הרבה להתיר בין בפרצים בין במי שעסקו עם נשים, דכיון דבעלמא קי"ל דג' נשים בושות זו מזו תיסגי לן לאסור בפריץ ובמי שעסקו כשאחד מהם עם ג' נשים, אמנם כשהם ג' אנשים עם ג' נשים שרי, כנלע"ד לצד דדעת הסמ"ג בדרך אפשר, אמנם לדעת הרמב"ם ז"ל נראה דבפרוצים לא שרינן באנשים הרבה עם נשים הרבה וכמ"ש.

ובצפייתי להרב חלקת מחוקק ז"ל ס"ק ט' שעל מבוכה זו ישב, אי נשים הרבה עם הרבה פרוצים שרי, או נימא כיון דפרוצים הם אסור אפי' עם הרבה נשים, וכן הסברא נותנת עכ"ל. ולזה נטה הרב בית שמואל ז"ל ס"ק י"א ע"ש, אלא דלפ"ז ק' לקע"ד דהא רמב"ם ז"ל ומרן ז"ל בשולחנו הטהור ליתנהו בזכירה דין פרוצים כלל, וכל דבריהם היו בסתם, ואי אמרת דפרוצים הרבה עם הרבה נשים אסיר, כל כי הא הו"ל לפרש דהך התרא דנשים עם אנשי' הרבה כשאין ידועים לפרוצים, ונהי דפסקו ז"ל דאשה אח' לא תתיחד עם אנשים הרבה, וחיישי רבנן להא דרב דכשרים כגון ר"ח, מיהו לא מפני זה הושח אנשים כשרים בדורותם לפריצי, והו"ל לחלק בדין זה דאנשים ונשים הרבה בין סתם אנשים לידועים לפריצים, אלא ודאי מדסתמו מוכח קצת דהך

שריותא לכל אדם ואפילו לפריצי, ומיהו מאחר שמדברי הר"ן ז"ל הנתנין למעלי מוכח דאסירי והרב ח"מ והרב ב"ש ז"ל תרי גברי רבירי נפקי מהכא לפריצי, ונסה דעתם דהך דינא אינו אלא בכשרים שאינן ידועים לפריצים, הכי נקטינן, ועמ"ש אני הדל לקמן סי' ד' ע"ש.

עוד זאת אדרש במה שכתבנו לעיל ודין זה דאנשי הרבה עם נשים הרבה היינו יותר מתרי ותרי, שלכאורה קשה לקע"ד על זה ממ"ש הרמב"ם ז"ל בדין זה היו האנשים מבחוץ והנשים מבפנים או האנשי מבפני והנשים מבחוץ ופירשה אשה אי לבין האנשי או איש לבין הנשים אסורי משום יחוד ע"כ, וכתב מרן ז"ל בב"י דמוכי מדבריו דכל זמן שלא פירשו ובעומדם יעמוד אנשים לחוד ונשים לחוד א"ח ליחוד ע"ש, ונראה דטעמ' דה"ל כאנשים הרבה עם נשים הרבה וכמ"ש הרב נ"צ ז"ל ס"ק ט', והשתא לפום מאי דאמרן ק', דממ"ש ופירשה אשה לבין האנשים או איש וכו' משמע דוקא בפירשה אשה אחת או איש אח', הא אם פירשו ב' נשים או ב' אנשים לית לן בה, ולפי מה שכתבנו דבעינן ג' עם ג' כיון דפירשו הו"ל לאסור גם בפירשו תרי, ונרא' לקע"ד דכיון דמדינא שני אנשים כשרים שרי להו להתיחד עם אשה, אלא דהרמב"ם ז"ל נקיט כחומרא דרב, וכמ"ש הרב משנה למלך ז"ל פ"א מהל' סוטה דין ג' בדעת הר"מ ז"ל והוא הנכון, וגם הא מילתא דאנשים מבחוץ וכו' חומרי דאחמי אביי, ורב כהנא שרי בחדא ומתניתא באידך, ותפסינן כחומרי דמר ומר, מ"ה לא החמיר בה הר"מ ז"ל, דאפילו פירשו שני אנשים בין הנשים או שני נשים לבין האנשי יהיו אסורין, דהוא חומרא יותר מדאי, דמעיקרא מדינא שני אנשים שרי להו להתיחד אפילו עם אשה אחת, ודין זה נמי חומרא היא כאמור, אמטו להכי לא אסר אלא בפירשה אשה או איש והוא באח' דוקא, ומיהו אכתי איכא למידק בחלוקת פירשה אשה אחת לבין האנשים, דהתם טעמא דשרי למתניתא ור"כ אינו אלא מטע' אשה מתיחדת עם ב' אנשים, ויש לישב וק"ל כנלקע"ד.

סוף דבר שדין זה דנשים עם אנשים הרבה אינו אלא בשלש עם שלשה ותרי ותרי אסירי, וה"ד בסתם אנשים אכן לידועים לפריצים יש להחמיר אפילו בג' אנשים עם ג' נשים, כנלקע"ד להלכה, ואת המעש' אשר יעשון הוינא תל"א עד אשר יסכימו רבנן קדישי זיוותי עולם.

ג' שאלה יש להסתפק באיש ישראל שעסקו עם הנשים מהו שיתיחד עמהן בבית שפתחו פתוח לרשות הרבים, כי הנה בדין מי שעסקו עם הנשים רבו הדעות בינ"ן של קדושים הראשונים ז"ל, ולכל הדברות ולכל האמירות נדעה נרדפה דיניה דהאי גברא בבית הפתוח לרה"ר מה שורת הדין ושכמ"ה.

תשובה מילתא כדנא נקנית בחסירה לכסא שופט צדק אשר רוח בו לברר אוכל חקר וחקק וחצב, אף שמיו יערפו טל אורות להבין ולהורות וגש"מו אומר גשם נדבות משפטים ישרים כל פרי קדש הלולים דקל טב חצב, לא כן אנכי תולעת ולא איש מושך בקס"ת גבורי לפני מלכים יתיצב, ואולם בעבור זאת שתי בה' מחסי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה יכ"ן ובוע"ז לנערו הנצב כ"ר.

תנן בשילהי מסכת דקדושין כל מי שעסקו עם הנשים לא יתיחד עם הנשים, ופירשו ר"ח ז"ל הביאו הרא"ש ז"ל בפסקיו והרמב"ם ז"ל פכ"ב מהא"ב דין ח' דהא קמ"ל מתני, דאע"ג שהיה ראוי להתיר לזה משו' דבעבדותיה טריד או מחמת שאינו יכול להזהר אפי' הכי אסור, כמבואר בדברי הרא"ש ז"ל, ומרן בב"י ז"ל א"ה סי' כ"ב ע"ש, ומשמע דלדעתם ז"ל הא גברא שקול ישקל ככל אדם ואינו יוצא בגרעון, רק דהוה ס"ד להתיר בו איסור יחוד, וקמ"ל מתני דאיסורא רביע עליה, ומאחר שכן כיון דאשכחן דבית שפתחו פתוח לר"ה שרי ואין בו משום יחוד, והלכה פסוקה היא גם להאי גברא שרי, דמאי דלא הוה הוה ס"ד למשרי מאי דהוה התרא לכל היא לא כ"ש דשרינן ליה, והכי דייקנא לה מלשון הר"מ ז"ל דין י"ב שכתב וכן כל המתיחד עם אשה והיה הפתח פתוח לר"ה א"ח משום יחוד עכ"ל, דהרי הרמב"ם ז"ל כלל, כ"ל לן שכל המתיחד עם אשה שרי בפתח פתוח לר"ה והן בכלל מי שעסקו עם הנשי, ואין לדקדק הפך מזה ממ"ש שם הר"מ ז"ל בדין ח' אפילו איש דעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתיחד עם הנשי, כיצד יעשה יתעסק עמהן ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת ע"כ, דהרי הרמב"ם ז"ל לא אשכח ליה שריותא אלא להתעסק ואשתו עמו, ואי אמרת דפתח פתוח לר"ה שרי ליה לימא מר או יתעסק עמהן בבית שפתחו פתוח לר"ה, הא ודאי לאו פירכא לקע"ד, דודאי מי שעסקו בזה אינו מתעסק על מנת שלא להתעסק כי אם בבית שפתחו פתוח, כי מעט אשר היה לפניו כי האי גזנא בתים שפתחו פתוח לר"ה, וכל כבודה בת מלך פנימה בחדר לפניו מחדר, ואין לו לתפוס אומנות כזו שכן ראוי להיות חוזר על הפתח, ועד מעלי שמשא הוה משתדר, והב"ל הבא גם הוא כי בתים הללו הלא מוער, ואין ספק דאי לא שרית ליה אלא בכה"ג מבר"ח מן הקצה אל הקצה מאומנות זו למלאכה אחרת, ואמטו להכי הר"מ ז"ל לא נקטיה וכ"ז פשוט.

פ"ש גבן לדעת כל שאר רבוצאתא דס"ל דמי שעסקו עם הנשי איש לו געדר משאר אדם ומתמירינן ביה טפי, מה משפטו בבית שפתחו פתוח לר"ה, והנה ראיתי לרבתינו בעלי התוס' והרא"ש ז"ל בשם רבי' תם והמרדכי בשם ר"י שפירשו דמי שעסקו עם אנשי אסיר אפי' באשתו עמו ע"ש, ועיין בביאורי מהר"א שטין לסמ"ג ז"ל שהביא דברי התוס' ז"ל וגריס בהו וקש' לר"ת וע"ש, וכיון דהאי שריותא דאשתו עמו מתקף תקיפא ואפ"ה אסרו, היה נראה לכאורה לומר דהשתא דאסרי ליה באשתו עמו מכ"ש דאסיר בפתח פתוח לר"ה, אמנם לקע"ד אין זה הוכחה, דאדרבא נימא דאי ס"ד דאסיר אמאי התוס' ז"ל אוקמוה למתני דאתיא לאסור מי שעסקו עם הנשים ואפילו באשתו עמו, דהיא חומרא יתירה, ומנא להו לאסור אף בכה"ג, אי משום ישובא דמתניתין, נהי דלא מפרשי כרבינו חננאל והרמב"ם ז"ל משו' דוקי'א דהרא"ש, ולא כפי' רש"י ז"ל מכת הסוגיא דנשים מבחוק, ולא כפי' הריטב"א ז"ל בחי' משום דוקי'א דהרשב"א ז"ל סי' תקפ"ז ואלף קע"ח, מכל מקו' לוקמוה דרבוצתא דמתני' לאסור מי שעסקו עם הנשים היכא שהפתח פתוח לרה"ר דבשאר כל אדם שרי, ואלו במי שעסקו דגייס בהו אסיר, ואולם באשתו עמו דהיא שריותא אלימא שרי אף ביה, אלא נראה דיש מקו' לומר דס"ל לתוס' ז"ל דגם מי שעסקו עם הנשים